

Minister
Zdrowia

ZPŚ.050.3.2025.JP
Warszawa, 12 marca 2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację (nr 7772) Pana Marka Matuszewskiego, Posła na Sejm RP, w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych, proszę o przyjęcie poniższych informacji.

Zwalczanie zakażeń i chorób zakaźnych poprzez szczepienia ochronne jest możliwe dzięki skutecznym działaniom w obszarze zdrowia publicznego, podejmowanym przez organy i instytucje państwowe na wszystkich szczeblach w ramach ich kompetencji. Działania te obejmują m.in.:

- działalność edukacyjno-zdrowotną oraz promocję szczepień ochronnych w celu zwiększenia świadomości społeczeństwa,
- odpowiednie regulacje prawne dotyczące szczepień ochronnych, w tym szczepień obowiązkowych,
- egzekwowanie obowiązku szczepień ochronnych w odniesieniu do tych, które są obowiązkowe,
- zapewnienie bezpieczeństwa szczepień ochronnych.

Promocja szczepień ochronnych

Ministerstwo Zdrowia realizuje działania mające na celu promocję szczepień ochronnych, jako jedno z zadań Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 – Cel operacyjny 4: Zdrowie środowiskowe i choroby zakaźne, Zadanie 5. Promocja szczepień - działania promocyjne i popularyzacyjne dotyczące szczepień ochronnych. Za realizację ww. zadania odpowiada Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH - PIB. Celem zadania jest popularyzacja szczepień ochronnych, w tym za pośrednictwem serwisu internetowego [szczepienia.info](https://szczepienia.pzh.gov.pl/) (<https://szczepienia.pzh.gov.pl/>). Portal stanowi jedną z największych

internetowych baz wiedzy na temat szczepień w języku polskim. Jako jedyny portal w Polsce jest członkiem podlegającej WHO sieci Vaccine Safety Network (VSN), która zrzesza wiarygodne strony internetowe poświęcone tematyce szczepień w różnych krajach.

Na portalu przekazywane są wiarygodne, oparte na faktach naukowych informacje dotyczące szczepień ochronnych. Informacje prezentowane na portalu są adresowane do odbiorcy ogólnego i profesjonalistów medycznych.

Biorąc pod uwagę fakt, że celem podejmowanych działań jest zwiększenie świadomości dotyczącej znaczenia szczepień dla zdrowia publicznego, działania propagujące wiedzę o roli szczepień w zapobieganiu chorobom zakaźnym będą są i będą prowadzone nieprzerwanie.

Jednocześnie informujemy, że Główny Inspektorat Sanitarny w ramach realizacji działalności oświatowo-zdrowotnej w celu ukształtowania odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych, wynikającej z ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, za pośrednictwem strony internetowej <https://www.gov.pl/web/gis> oraz mediów społecznościowych promuje szczepienia, w tym szczepienia z Programu Szczepień Ochronnych przeciw m.in. HPV, RSV, krztuścowi, grypie oraz COVID-19.

W zakresie promowania szczepień ochronnych podejmowane oraz planowane przez GIS i jednostki Państwowej Inspekcji Sanitarnej działania dotyczą:

- przygotowywania kampanii promującej szczepienia i PSO w partnerstwie z UNICEFem,
- bieżącego informowania w mediach społecznościowych o zagrożeniach infekcjami sezonowymi oraz chorobami zakaźnymi,
- przygotowanego w GIS programu promującego szczepienia dla dzieci i dorosłych o zasięgu ogólnopolskim,
- kontynuacji kampanii promującej bezpłatne szczepienia przeciw krztuścowi dla ciężarnych,
- aktualizacji informacji o krztuścu na stronach internetowych,
- kontynuacji programów i akcji dot. zdrowego stylu życia, w tym profilaktyki chorób zakaźnych na poziomie wojewódzkim i lokalnym – realizowanych przez WSSE i PSSE,
- wypowiedzi medialnych kierownictwa GIS i rzecznika prasowego dotyczące sytuacji epidemicznej, w tym proaktywny kontakt z mediami.

Minister Zdrowia popiera wszelkie działania, w tym informacyjno-edukacyjne na rzecz utrzymania poziomu zaszczepienia oraz popiera wykorzystywanie interdyscyplinarnej wiedzy eksperckiej (w tym ekspertów ds. zdrowia publicznego, specjalistów ds. komunikacji,

mediów społecznościowych i ekspertów behawioralnych) w celu zwiększenia wysiłków na rzecz przeciwdziałania szerzeniu dezinformacji oraz stosowania silnego, opartego na dowodach, strategicznego podejścia do komunikacji.

Egzekwowanie szczepień obowiązkowych

W nawiązaniu do pytań 3, 5 i 6 uprzejmie informujemy, że obecnie nie są prowadzone, ani planowane w Resorcie prace mające na celu wprowadzenie nowych regulacji prawnych dla osób uchylających się od obowiązkowych szczepień ochronnych dzieci i młodzieży.

Jednocześnie nadmieniam, że w Polsce organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej (PIS) prowadzą nadzór nad realizacją obowiązkowych szczepień ochronnych, tak jak nad chorobami zakaźnymi i zakażeniami, co przyczynia się do bezpieczeństwa epidemiologicznego w kraju.

Państwowy powiatowy inspektor sanitarny, jako organ administracji publicznej sprawujący nadzór nad realizacją szczepień ochronnych, jest uprawniony w trybie przewidzianym w przepisach ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji do żądania od osób zobowiązanych wykonania obowiązku szczepień – tzn. jest prawnym wierzycielem tego obowiązku administracyjnego.

Przepisy tej ustawy jednocześnie nakładają na organy PIS będące wierzycielami obowiązku szczepień ochronnych prawny obowiązek podejmowania wszelkich czynności zmierzających do zastosowania przewidzianych prawem środków egzekucyjnych w celu nakłonienia osoby uchylającej się od wykonania obowiązku szczepień ochronnych.

Należy podkreślić, że PIS nie działa w sprawie jako organ egzekucyjny, lecz jako wierzyciel obowiązku o charakterze niepieniężnym. Zgodnie z ustawą o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, kierowanie upomnienia do zobowiązanego i wystawianie tytułu wykonawczego należy do zadań wierzyciela. Organem egzekucyjnym w przedmiotowych sprawach jest wojewoda. Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, organami właściwymi do sprawowania nadzoru nad wykonawstwem szczepień są PPIS. Właściwość miejscową organu Państwowej Inspekcji Sanitarnej określa się na podstawie miejsca zamieszkania osób zobowiązanych do poddania się szczepieniom ochronnym.

Obowiązek szczepień wiąże się z dążeniem do uzyskania maksymalnej ochrony przed zakażeniem, a w dalszej perspektywie do zmniejszenia zachorowań lub nawet (eradykacji) danej choroby zakaźnej.

Niestety w ostatnich latach wzrasta liczba osób uchylających od obowiązku szczepień ochronnych. Liczba dzieci i młodzieży niezaczepionych (w wieku 0-19 lat) z powodu

uchylania się od obowiązkowych szczepień ochronnych w 2023 r. wyniosła – 87 098 i jest to wzrost, w porównaniu do 72 736 dzieci w 2022 r.

Należy zauważyć, że narastanie zjawiska uchylania się od szczepień nie jest ograniczone tylko do Polski. Światowa Organizacja Zdrowia, już w roku 2018 ujęła postawy i ruchy antyszczepionkowe wśród 10 największych zagrożeń dla zdrowia ludzi. Raport „13th General Programme of Work” był częścią programu działań WHO, w którym opisano zarówno cele, które organizacja chce zrealizować jak i problemy, do których natychmiast trzeba się odnieść. Narastanie aktywności ruchów antyszczepionkowych jest więc zjawiskiem globalnym, związanym przede wszystkim z pojawieniem się nowych źródeł pozyskiwania informacji (lub dezinformacji) w postaci elektronicznych mediów społecznościowych.

W 2023 r. organy PIS, w ramach działań mających na celu egzekwowanie wykonania obowiązku szczepień ochronnych przez osoby uchylające się, wykonały następujące działania:

- wysłano 7 877 upomnień zawierających wezwanie do wykonania obowiązku, szczepień z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę egzekucji administracyjnej
- wystawiono 4 718 tytułów wykonawczych,
- skierowano 4 383 wniosków do wojewody o egzekucję administracyjną obowiązku szczepień.

Stan zaszczepienia populacji

Corocznie w Polsce gromadzone i analizowane są dane dotyczące stanu zaszczepienia populacji dzieci i młodzieży na podstawie raportów uzyskanych ze składanego przez świadczeniodawców do powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych sprawozdania rocznego ze szczepień ochronnych (MZ-54), którego wzór i terminy sporządzania określają przepisy o statystyce publicznej. Na zlecenie Głównego Inspektora Sanitarnego wyniki analizy za miniony rok są corocznie publikowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie (NIZP PZH-PIB) w biuletynie pt. „Szczepienia Ochronne w Polsce” za dany rok.

Analiza uwzględnia m.in.: stan zaszczepienia przeciw poszczególnym chorobom zakaźnym dzieci z poszczególnych roczników oraz osób z określonych grup zawodowych i grup ryzyka podlegających obowiązkowi szczepień, w odniesieniu do poszczególnych województw oraz całego kraju; porównanie stanu zaszczepienia osób podlegających szczepieniom w roku

bieżącym do roku poprzedniego; analizę występowania niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP).

Na podstawie danych za 2023 r., stan zaszczepienia przeciw wszystkim chorobom zakaźnym, przeciw którym prowadzi się szczepienia obowiązkowe, na poziomie województw był zróżnicowany i zawarł się w przedziale:

- od 87,3% - 90,1% (w stosunku do objętych sprawozdaniami) oraz
- od 86,2% - 97,3% (w stosunku do rocznika)

Stan zaszczepienia przeciw gruźlicy wg województw zawarł się w przedziale:

- od 94,9% - 98,9% (w stosunku do objętych sprawozdaniami) oraz
- od 93,0% - 99,0% (w stosunku do rocznika)

Zgodnie z danymi na rok 2023 np. stan zaszczepienia dzieci do 3 r.ż. wszystkimi szczepieniami obowiązkowymi przewidzianymi w Programie Szczepień Ochronnych wynosi średnio 85,1%. Obserwuje się zróżnicowanie pomiędzy województwami – najwyższe 94,1% - w województwie warmińsko-mazurskim i kujawsko-pomorskim a najniższe - 78,5% w województwie lubelskim i podlaskim.

W tym miejscu zaznaczyć należy, że Polska uczestniczy w koordynowanym przez WHO globalnym programie eliminacji odry i różyczki. Z trzech głównych strategii, niezbędne do osiągnięcia założonego celu to m.in. osiągnięcie i utrzymanie wysokiego stanu zaszczepienia przeciw tym chorobom, tj. na poziomie $\geq 95\%$.

Wykonawstwo szczepień przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi, polio, odrze i różyczce przez większość lat utrzymywało się na bardzo wysokim poziomie tzn. pomiędzy 90% a 100%.

Finansowanie szczepień

W 2023 r. wysokość środków przeznaczonych na zakup szczepionek wyniosły w podziale na środki Funduszu Medycznego (szczepionki do szczepień zalecanych objęte finansowaniem przez Ministra Zdrowia) oraz środki Narodowego Funduszu Zdrowia (szczepionki do szczepień obowiązkowych i na rezerwę przeciwepidemiczną) odpowiednio 142 497 592,46 zł i 306 719 708,82 zł

W 2024 r. wysokość tych środków wynosiła odpowiednio 436 394 557,20 zł i 267 357 075,80 zł

W latach 2023 i 2024 r. Minister Zdrowia zapewnił dostęp do szczepionek do realizacji szczepień zalecanych przeciw:

- wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV) dla populacji osób po ukończeniu 9 roku życia do ukończenia 14 roku życia, w schemacie dwudawkowym;
- COVID-19 dla osób po ukończeniu 6 miesiąca życia, w schemacie wielodawkowym zgodnie z komunikatami Ministra Zdrowia;
- krztuścowi dla kobiet w ciąży po ukończeniu 27 do 36 tygodnia ciąży, a w uzasadnionych przypadkach zagrożenia przedwczesnym porodem – po ukończeniu 20. tygodnia ciąży, w schemacie jednodawkowym.

Z uwagi na wzrost zachorowań na krztusiec w Polsce, od 15 października 2024 roku Ministerstwo Zdrowia wprowadziło darmowe szczepienia przeciw krztuścowi dla kobiet w ciąży (szczepienia zalecane, bezpłatne). Działanie ma na celu zmniejszenie ryzyka zachorowań na krztusiec noworodkowy oraz hospitalizacji i zgonów niemowląt w pierwszych miesiącach życia z powodu krztuśca. Wprowadzenie szczepienia do wykazu szczepień zalecanych finansowanych ze środków ministra właściwego ds. zdrowia zapewnia dostęp do świadczenia w ramach POZ i w szpitalach.

Zalecane szczepienia ochronne wykonywane są obecnie w podmiotach leczniczych (szczepienia dzieci i dorosłych) i w ogólnodostępnych aptekach (szczepienia dorosłych, z wyjątkiem kobiet w ciąży).

W każdej sytuacji (poza szczepieniem przeciw COVID-19 oraz w ramach powszechnego programu szczepień przeciw HPV) przed wykonaniem szczepienia zalecanego u osoby dorosłej konieczne jest wystawienie recepty na szczepionkę.

Od 14 lutego 2025 w aptekach, w których wykonywane są szczepienia, możliwe jest wystawianie recepty farmaceutycznej refundowanej na szczepionkę i zrealizowanie szczepienia ochronnego. Dotychczas farmaceuci mogli wystawiać jedynie recepty pełnopłatne.

Podejmowane działania w zakresie szczepień ochronnych stanowią kluczowy element strategii zdrowia publicznego, przyczyniając się do ograniczenia rozprzestrzeniania się chorób zakaźnych i ochrony zdrowia społeczeństwa. Dzięki skutecznej współpracy instytucji państwowych, ekspertów oraz organizacji międzynarodowych, a także nieustannym działaniom edukacyjnym i promocyjnym, możliwe jest utrzymanie wysokiego poziomu zaszczepienia oraz wzrost świadomości na temat korzyści płynących ze szczepień. Z determinacją kontynuujemy te wysiłki, dążąc do jeszcze skuteczniejszej ochrony zdrowia publicznego. Wierzymy, że konsekwentne realizowanie strategii szczepień, oparte na rzetelnych danych naukowych i nowoczesnych rozwiązaniach komunikacyjnych, pozwoli w

przyszłości jeszcze skuteczniej eliminować zagrożenia epidemiologiczne i zapewnić bezpieczeństwo zdrowotne kolejnych pokoleń

Z wyrazami szacunku

z upoważnienia Ministra Zdrowia
Wojciech Koneczny
Sekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/